

vključenih v raziskavi PISA 2009 in 2012, je poudarek predvsem na učenju branja – torej branja v učni situaciji (glej poglavje *Bralne situacije oz. konteksti*). Nekdo, ki inteligentno uporablja določeno strategijo, ima verjetno nekaj metakognitivnega znanja o tej strategiji, nekdo, ki te strategije ne uporablja, pa ima najbrž manj znanja. Povedano drugače: obstaja povezanost med ustreznimi drobcami metakognitivnega znanja in učinkovito uporabo strategij. Metakognitivno znanje je predpogoj za reflektirano in strateško učenje. Zato ne preseneča, da so raziskovalci odkrili trdne in tehtne povezave med metakognitivnim znanjem, strateškim vedenjem pri predelavi nekega besedila in zapomnitvijo besedila (npr. Baker in Brown, 1984; Borkowski in Turner, 1990; Körkel in Schneider, 1992). Vendar pa na razmerje med metakognitivnim znanjem in razumevanjem besedila v dani situaciji vpliva tudi dejanska motivacija dijakov za branje oziroma vlaganje truda. Obstajajo empirični dokazi, ki kažejo na povezavo med ustreznimi drobcami metakognitivnega znanja in učinkovito uporabo primernih strategij na eni strani ter bralno uspešnostjo na drugi. Pri dijakih, udeleženi v raziskavi PISA 2000 v Nemčiji, so s posebnim vprašalnikom merili metakognitivno znanje o razumevanju besedil. Odkrili so povezanost $r = 0,51$ med lestvico bralne pismenosti in izmerjenim metakognitivnim znanjem učencev (Artelt et al., 2001). Študija, zasnovana na raziskavi PISA 2003, kjer je bil uporabljen enak pristop, je razkrila podobno povezavo med metakognitivnim znanjem in bralno pismenostjo (Schlagmüller in Schneider, 2006).

V raziskavah PISA 2009 in 2012 so dijakom razdelili vrsto scenarijev za branje (kratkih vinjet). Dijaki so dobili navodilo, naj pri vsakem scenariju posebej ocenijo, kako koristne in uporabne za doseg cilja so različne bralne strategije. Vrstni red strategij za vsak scenarij so primerjali z "optimalnim" vrstnim redom, ki so ga oblikovali strokovnjaki s področja procesiranja besedil (raziskovalci branja, učitelji in pedagoški psihologi). Skladnost med vrstnim redom strokovnjakov in tistim, ki so ga opravili dijaki, se odraža v točkah na testu metakognicije; test meri stopnjo ozaveščenosti dijakov o najboljših načinih hranjenja informacij iz besedila in o ciljnih, povezanih s pomnjenjem in razumevanjem. Za dobre rezultate na testu metakognicije so morali dijaki aktivirati znanje o kognitivnih virih, o naravi naloge ter o strategijah, ki lajšajo razumevanje, zapomnitev in priklic informacij.